

„Štajerc“ izhaja vsaki ponedeljek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krone, za pol in četrta leta razmeroma; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnina z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje števil. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inzeratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 3.

V Ptuj v nedeljo dne 16. januarja 1910.

XI. letnik.

Vedno proti ljudstvu!

To je že kar načelo prvaških strank! Ako čita kdo „Narodni dnevnik“, potem bi res mislil, da je pane dr. Kukovec pravi „izveličar“ slovenskega ljudstva. S svojo pesniško svojo fantazijo dviga Vekoslav Spindler tega doktorja v deveta nebesa in mu kadi, kakor kakšnemu maliku indijskih paganov. Dr. Kukovec je najpametnejši politik, on ima največji vpliv v deželni zbor, kar on hoče, se zgodi, on bode ljudstvo rešil, le tisti predlogi se sprejmejo, katere on priporoča, — z eno besedo: ko bi štajerska dežela ne iztaknila tega dr. Kukovca, potem res ne vemo, kaj bi bilo z njo.

Tako hvali „Narodni dnevnik“ tega moža. Dobro! Mi smo pa že tako neverjetni Tomaži, da ne damo dosti na tako hvalo „faliranih poetov“. Mi proje premislamo in pregledamo, kaj je dotičnik resnično storil. In pri temu premišljanju pridemo res do prepričanja, da igra dr. Kukovec naravnost grozovito smešno a obenem žalostno vlogo. Mož je popolna ničla v tem zastopu in ima k večjemu toliko pomena za deželni zbor, kakor en Sternberg ali en Breiter za parlament. Ali vkljub temu ni njegova politika le smešna, marveč tudi zlobna. To dokazujejo zadnji slučaj, iz katerega naj izberemo le enega.

V torkovi seji deželnega zbora je dr. Kukovec zopet vstal in pričel govoriti (govoriti mora namreč, drugače nima „Narodni dnevnik“ kaj pisati). In v svojem govoru je dr. Kukovec dejal, da je prišlaš učenja nemškega jezika, da hoče prav iz arca, da se ljudstvo nemščine priuči, ker dobro ve, da je nemščina ljudstvu v življenju velikanska potreba. Tako je povedal dr. Kukovec in ko bi s tem končal, bilo bi dobro: dr. Kukovec je enkrat pametno in resnično govoril. Ali ne, — moč je takoj zastavo obrnil in pokazal drugo plat svojega obličja. Predlagal je namreč, da naj se sklene postaviti, po kateri naj se slovenskim starišem prepove, pošiljati svoje otroke v nemške šole. In to je druga plat Kukoveve farizejske politike! Človek se za glavo prime in se vpraša: kaj za sto vragov je vendar temu prvaškemu advokatu? Najprej govori sam o veliki potrebi znanja nemščine, kakor da bi bil prišlaš „Štajerca“; potem pa hoče, da se nemške šole z žandarji pred slovensko deco zapre. Kje naj se slovenski otroci nemščine nauči, kakor v šoli? Kmetaki otroci navadno nima tako bogatih starišev, da bi si lahko posebne učitelje držali. S tem da je Kukovec predlagal, da se naj prepove obisk nemških šol, s tem je mož dokazal vse svoje strupeno sovraštvo proti znanju nemščine. Seveda, bogatini pošiljajo svojo deco lahko v mesta, v posebne šole, nemške kraje; reveži pa si morajo poiskati najbližnjo nemško šolo, ako hočejo, da se bode njih deci enkrat bolje godilo. Kukovec pa hoče slovenskim starišem vzeti pravico, pošiljati svoje deco v tisto šolo, v katero sami hočejo. Kukovec hoče slovenske kmete spraviti v nekako duševno jerobstvo, vzeti jim hoče

celo zadnjo pravico, pravico nad lastnim otrokom. Prepričani smo, da se bode nad to nakano dr. Kukovca dvignil vihar med našim štajerskim prebivalstvom. Ni je večje občine na Štajerskem, ki ne bi že prosila za nemško šolo. Ljudstvo se ne pusti vzeti od nikogar pravico, pripraviti svoji deci boljšo bodočnost, od nikogar, najmanj pa od prvaških advokatov, ki bi morali sami brez nemščine pohorsko kozje pasti.

Deželni zbor je vrget za zdaj dr. Kukovec predlog v koš. Nam zadostuje, kar smo zdaj od tega moža izvedeli. Kar je Kukovec predlagal, zato je pa odgovorna „narodna stranka“, kateri par posameznikov vendar še kaj veruje. „Narodna stranka“ torej hoče starišem vzeti pravico, določiti čez bodočnost lastnih otrok. To je tako nebovpijoča zahteva, da zmanjka človeku besed obsojbe.

Zapomnimo si farizejske cilje čoharske stranke!

Politični pregled.

Štajerski deželni zbor. Pretekli ponedeljek utemelji je posl. Einspinner svoj predlog proti nespametnemu streljanju z možnarji ob priliki veselja. Navedel je več slučajev nesreče pri takem streljanju. Kakor znano, se zgodi tudi v naših krajih vsako leto par takih nesreč. Predlog se je izročil odseku. Nadalje je govoril posl. Welisch o slabih razmerah v konzumnih društvi in predlagal izvolitev posebnega odseka, ki naj se izvoli, da preišče celo stvar in da se zlasti male trgovce varuje. Predlog je bil sprejet. Potem je prišel posl. Ornič do besede, ki je utemeljeval svoj predlog glede razširjenja deželne kleti v Gradcu (Landhauskeller). Predlog (o katerem govorimo v štajerskih novicah), se je izročil vinogradniškemu odseku. Dr. Korošec je poročal potem o zgradbi kmetijske šole v Sv. Jurju ob J. Povedal je, da košta ta šola 429.000 K, katere mora dežela potom kredita najeti. Na šoli bode 25 učencev (!), i. s. 10 brezplačnih in 15, ki plačujejo. Posl. Franz je obžaloval, da se je skoraj pol milijona kron izdalo, brez da bi se resnični potrebi ustreglo. Ta šola niti slovenskim zahtevam ne ustreže, kajti tudi Slovenci pošiljajo svoje otroke v nemške šole (medklici). V taki šoli se izučijo le ljudi, ki potem ne marajo več za kmetaslovo delo in postanejo — žandarji. Sicer so pa stroški zgradbe te šole neverjetno visoki. Posl. Einspinner pravi tudi, da se je pol milijona deželnega denarja vrnulo. Z zdaj imamo šolo, v kateri pride na 2, 3 učence po 1 profesor. Z manj denarja bi se gotovo isto doseglo. Dr. Kukovec se je izgovarjal na deželni odbor. Rekel je pa sam, da bi se lahko pri zgradbi te šole 10.000 K prisparalo. Grof Attema je potem omenil, da se zdaj ne bode novih kmetijskih šol gradilo, ker jih je dovolj. Dežela ima zdaj 51 nastavljenec, ki so prihajali iz takih šol in ki so dvignili sadjerejo in vinogradništvo na visoko stopinjo. Povedal je pa tudi, da bi se pri zgradbi šole v

sv. Jurju lahko 12.000 K prisparalo. (Krivi so temu slovenski klerikalci! Saj smo že v zadnji številki poročali, da je gospodaril znani dr. Povalej z denarjem kakor svinja z otrobi!). Poročilo se je vzelo sicer na znanje.

— Dr. Kukovec v torkovi seji je pokazal zopet enkrat svojo ljubezen do slovenskega ljudstva. Predlagal je namreč, da naj se uredniški postavo, po kateri bi smeli otroci samo take šole obiskovati, katerih jezik razumejo. Z drugimi besedami povedano: Kukovec zahteva, da se slovenski deci prepove vstop v nemške šole! (Več o temu povemo v uvodniku.) Deželni zbor je ta za naše kraje tako škodljivi predlog tega narodnjaškega rogovileža odklonil. Zanimivo je, da so za dr. Kukovca poleg slovenskih poslancev tudi nemški klerikalci glasovali. Gliba vkup štriba! — Potem je vtmeleval posl. Otter svoj predlog glede učiteljskih plač. Njegov predlog se je izročil odseku. — V obrtni odsek sta bila izvoljena od slov. poslancev Novak in dr. Vrstovšek; obadva sta modrijana v obrtniških zadevah. — V seji preteklo sredo predlagal je dr. Kukovec odpravo zbirce (kolekture) duhovnikov. Prišlo je do grozovito hudih prepričev med slovenskimi klerikalci in socialisti, ki bi se kmalu stepli. Predlog je sicer zgolj demonstrativen in nima drugega namena, nego da se govori o Kukovcu.

Ogrska kriza stopila je v nov položaj. Khuen-Hedervary je namreč dobil nalogo, sestaviti novo vlado. Hedervary je znan kot nasilnež. Njegovo imenovanje napravi valed tega vtis, da se hoče enkrat z madžarskimi prenapetimi pomesti. Čas bi bil pač!

Češki hujskači postajajo tudi že na Nemškem neprijetni zaradi svoje narodnostne gonje. Nemška vlada je celo vrsto teh fantov iz Nemčije izgnala.

Zarota na Portugalskem. Policija je prišla veliki zaroti proti kralju Manuelu na sled. V Lisabonu so zaprli čez 40 anarhistov. Mesto je v velikem razburjenju.

Ruski špijon. V Lovu so zaprli nekega Anrele Milobedzki, ki je baje za Rusijo vohunil.

Novi belgijski kralj Albert je prepričan nasprotnik klerikalcev, ki so prinesli Belgiji (kakor vsaki državi) že toliko zla. Z zdaj so mu pričeli črnuhi hudo nasprotovati in tajijo celo, da bi imeli njegovi otroci pravice do prestola. Gotovo bode imel Albert mnogo opraviti, predno si ojači svoj položaj. Saj se spominjamo cesarja Jožefa II., katerega so klerikalci v rani grob spravili.

Na Angleškem vlada zdaj velikanški volilni boj. Pretekli teden se je obdržalo nad 20.000 shodov. Gre se za boj med višjo zbornico lordov, ki se zoperstavljajo uvedbi davke za bogatino in med zbornico poslancev, ki amatra lordski zastop za zastarel in odveč. Boj je izredno vroč. Vsa sredstva se izrablja. Na eni strani se hujska proti Nemčiji, na drugi strani se preti lordom. Pričakovati pa je, da bodejo v tem boju liberalci proti konzervativnim lordom zmagali.

V Maroku so domačini napadli španske uradnike in ubili dva. Tretji jim je s težkimi ranami ušel.